

Sürdürülebilir Kalkınma İçin “Yavaş Şehirler Hareketi” Ve Tasarımın Katkısı: Seferihisar İçin Ulaşım Proje Çalışması/ Slow Cities Movement, Sustainable Development and the Role of Design: Transportation Project Works for Seferihisar

Çınar, Narter¹, Serkan, Bayraktaroğlu²

Kadir Has Üniversitesi, cnarter@khas.edu.tr

Kadir Has Üniversitesi, serkan.bayraktaroglu@khas.edu.tr

Özet

Sürdürülebilir kalkınma ekonomik refaha, nitelikli çevreye ve sosyal eşitliğe aynı anda ulaşmak için çabalamaktır. Geçmişte ‘sürdürülebilir’ terimi ‘yeşil’, ‘ekolojik’ yada ‘çevre dostu’ ile aynı anlamda kullanılmaktaydı. Bugün ise daha fazla sosyo-ekonomik imalar içermektedir. Bu ahvalde sadece çevresel bir mesele olmanın ötesinde sosyal eşitlik ve ekonomik var olabilirlik gibi sorunsalları da barındırmaktadır. Tüm bu prensiplerin ışığında CittaSlow birliği daha kaliteli bir yaşam odağında çevreye zarar vermeden sürdürülebilir kalkınma için elle tutulur bir örnek sunuyor modern dünyaya. Giderek birbirine benzeyen, yerel unsurlarını kaybetmiş yerleşim yerlerine tepki olarak, kendi kimliğini ve özelliklerini koruyarak dünya sahnesinde yer almak isteyen kasabaların ve kentlerin katıldığı bir birlik CittaSlow.

Kadir Has Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü dördüncü sınıf öğrencileri, 2010-2011 Bahar dönemi “Bitirme Projesi” kapsamında yavaş şehir kavramı üzerine tasarım çalışmaları yapmıştır. Yavaş Şehir kavramını bir tasarım araştırma ve uygulama alanı olarak görebilmelerini, ürün özelinde tartışılan biçim-işlev ilişkilerinin yanı sıra sosyal, kültürel ve çevresel kaygıları sürdürülebilirlik çerçevesinde tasarım sorularına dönüştürebilmeleri amaçlanmıştır.

Bu bildiriye yavaş şehirler hareketinde tasarımın rolünü inceleyebilmek için Seferihisar’da gerçekleştirilen saha araştırması ve gözlemler sonucu elde edilen verilerin ürün tasarımı oluşum sürecine katılmasının aşamaları, sebep sonuç ilişkileri ve projelendirme süreçlerinin irdelenerek oluşturulan projelerin yavaş şehir konseptine katkıları tartışılmıştır

Anahtar Kelimeler: Yavaş Şehir, Sürdürülebilir kalkınma, Tasarım eğitimi, Ulaşım araçları.

Abstract

This paper provides brief information about Slow movement and in particularly CittaSlow movement. Seferihisar, the first Turkish city certificated as CittaSlow, gives many clues how slow movement can foster sustainable development while reducing consumption and increasing quality of life. This new description of daily life creates new necessities and new behaviours which are not able to satisfy with regular products or services we have in our cosmopolite cities. Exploring new needs and wants of human in this ‘slow’ life and connecting them to with sustainability principles to create new behaviours is an invaluable opportunity. Thus, this new practise of life should be observed, understood and new products and services should be designed to fill the gap. In this manner, this paper presents the project studio experience form

2010 spring semester in Kadir Has University – Industrial Product Design Department. The paper comes to conclusion with a brief discussion how student works reflects the needs and wants of new behaviours of local people and how they foster sustainable development through supporting slow cities regulations.

Keywords: *Slow Cities, Sustainable Development, Design Education, Transportation vehicles*

1. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

Ekonomik refaha, nitelikli çevreye ve sosyal eşitliğe aynı anda ulaşma amacındaki çalışmalar artarak devam etse de insanoğlunun yayılma içgüdüğü ve eko-sistemin bu büyümeyi karşılayabilecek kapasitesi arasındaki dengesizlik, eko-sistem aleyhinde hala devam etmektedir. Çevre ile ilgili büyüyen endişenin yanında sorunların gittikçe daha da karmaşık hale gelmesi, daha yenilikçi ve sürdürülebilir ürünler, hizmetler ve sistemlere olan ihtiyacı gözler önüne sermektedir. Tüm bu ihtiyaçları karşılayabilmek için sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen farklı senaryoların çoğu aslında hayatlarımızda kısmen ya da tamamen radikal değişiklikler öngörmektedir. ‘Sürdürülebilirlik’ ya da ‘sürdürülebilir kalkınma’ terimlerinin anlamı yıllar içinde değişiklik göstermiştir. Geçmişte ‘sürdürülebilir’ terimi ‘yeşil’, ‘ekolojik’ yada ‘çevre dostu’ ile aynı anlamda kullanılırken. Bugün ise daha fazla sosyo-ekonomik imalar içermektedir. Bu ahvalde sadece çevresel bir mesele olmanın ötesinde sosyal eşitlik ve ekonomik var olabilirlik gibi sorunsalları da barındırmaktadır sürdürülebilir kalkınma.

Bir terim olarak ‘kalkınma’ bir yandan sürdürülebilirlik ile çelişebilirken (Redclift, 2005), diğer yandan kendi başına da bulanık bir algı yaratmaktadır. Kalkınma sadece üretim ve tüketim seviyesindeki artış olarak değil de herkes için ekonomik, sosyal ve kültürel bağlamda daha iyi bir hayat olarak düşünüldüğünde aslında bir tür insani hak olarak algılanabilecektir. Dolayısıyla kalkınma bağlamında sürdürülebilirlik sadece çevre, sosyal adalet, ekonomik büyüme içeren bir kavram değil bunun ötesinde insanlarla, insanların bireysel ve kültürel olarak hayatlarını devam ettirebilmeleriyle de ilgilidir. Birçok araştırmacı bu bağlamda, kültürel olarak miras kalan kendine has sosyal oluşumları, üretim formlarını, çevre ile ilişkileri olumlu örnek olarak göstermektedir (Gülümser, 2009).

Bireysel olarak üretim, tüketim ve atıklardan kurtulmak için seçtiğimiz yöntemler, daha geniş çerçevede kentlerin ve hatta ulusların kalkınma hedefleri ile yakından ilişkili olabilmektedir. Bu; genel sistem teorisinin, bir sistemin kendinden küçük başka sistemler ve bunların birbirleriyle ilişkilerinden oluşması olarak öngördüğü türden bir ilişkidir. Her ne kadar ulusların kalkınma adımları gün geçtikçe birbirine daha bağlı ve bağımlı hale gelse de bu etkileşim kalkınma hızının tüm ülkelerde aynı gerçekleşmesini öngörmemektedir. Büyük şehirlerde tüketimin tetiklediği hızlı yaşam çevresel ve sosyal açıdan sürdürülemezliği güçlendirirken, merkezden uzak daha küçük kentler ve kasabalar hala umut vaat eden bir korunmuşluğa sahiptir.

Kesin olan bir şey var ki yerellik, sahip olduğu bağımsız, kendine özgü ilişki ağıyla küreselleşme ile baş etmekte, ana akımın etkisine daha fazla bağlı ve bağımlı olan kozmopolit şehirlerden fazla imkâna sahip. Diğer taraftan, bu tür bakış açısıyla geliştirilen sürdürülebilirlik odaklı kalkınma stratejileri çoğu zaman yerelde kısıtlı kalıp ekonomik küreselleşme akımlarına bulanabilmektedir. Bu

hamleler gösteriyor ki sistemde daha büyük bir dönüşüm gerçekleştirmek ve tümünden sürdürülebilir bir düzene kavuşmakta yerel kalkınma kilit rol üstlenebilecektir. Fakat dönüşümün sonraki adımlarını da tetikleyebilmesi gereklidir. Örneğin 1984’de yapılmış enerji konusundaki bir çalışma tümünden sürdürülebilir bir sisteme geçişi üç olası senaryo altında inceliyor; *bireysel*, *hiyerarşik* ve *eşitlikçi* (Thompson, 1984). Bu üç perspektiften bireysel perspektif pazar dinamikleri ile daha yeşil sistemlere ulaşmayı hedeflerken, hiyerarşik perspektif bir ulusal ya da uluslar arası yönetim iradesi ile sonuca ulaşabileceğini öngörmektedir. Eşitlikçi perspektif ise tam tersine yerelde başlayarak gelişecek bir hareketin daha etkili olacağını savunmaktadır. Rekabet, serbest pazar ve sınırsız büyüme güdüsüne dayanan günümüz ekonomisi açıkça sürdürülebilirlik hedefleri ile çelişmekte iken (Tanuro, 2011) bireysel perspektifin pek de umut vaat etmediğini söyleyebiliriz. Hiyerarşik perspektif yönünde net bir başarı örneğiyle karşılaşılmazken yerelden başlayan yayılma prensibiyle Yavaş Şehirler hareketi, umut vaat eden pratiklerden biri olabilir (Mayer & Knox, 2006).

1.1 Bir Sürdürülebilir Kalkınma Pratiği Olarak Yavaş Şehirler

‘Cittá Slow’ – ‘Yavaş Şehirler’ ya da Türkiye’de kullanılan diğer bir tercümesiyle ‘Sakin Kentler’ 1999 yılında İtalya’da doğan ve kısa sürede önce Avrupa’da sonra da tüm dünyada yayılmaya başlayan uluslar arası küçük kentler ağına verilen addır. ‘Slow Food’ – ‘Yavaş Yemek’ hareketini başlatan Carlo Petrini’nin¹ desteğiyle kurulan organizasyon yine yavaş yemek felsefesi üzerinden daha kaliteli yaşamak adına mevcut geleneksel unsurların korunması ve yeni gündelik yaşam pratiklerinin geliştirilmesini hedeflemektedir. Aralık 2011 itibariyle 25 ülkede 150 kenti kapsayan ağa Türkiye’den de Akyaka, Gökçeada, Seferihisar, Taraklı, Yenipazar gibi ilçeler kabul edilmiştir.

Yavaş şehirler hareketi, kentlerin sürdürülebilir kalkınması alanında, günlük hayata etkileyen küreselleşmenin sebep olduğu standartlaştırıcı ve tekdüzeleştirici etkiye karşı bir alternatif sunmaktadır (Mayer & Knox, 2006). Üye kentler kendi yerel değerlerine odaklanarak, daha küçük ölçekte üreticiler, zanaatkarlar, çiftçiler ve aile işleri ile rekabet yerine tıpkı loncalarda olduğu gibi işbirliğinin gücünü kullanarak hayatta kalmakta ve geçim kaynakları oluşturabilmektedirler. Elbette bu hareket sadece ekonomik olarak değil, aynı zamanda çeşitlilik ve yerel geleneklerin sürdürülebilirliği, yerel bilginin yeniden haritalandırılıp güncellenmesi ile de sürdürülebilir kalkınmaya olumlu etkide bulunabilmektedir. Aslında bu türden bir dönüşüm, üretim den ticarete, eğitimden sağlıklı yaşama kadar tüm insan hayatını bir bütün olarak ele aldığı

için içerdiği öneriler ile de yerel yönetim politikalarına sürdürülebilirlik adına elle tutulur bir yol gösterici olarak kullanılabilir.

Yavaş şehirler hareketi tüm bu dönüşümü tepeden inme kurallar zinciri ile değil tam tersi halkın benimsemesiyle gerçekleştirebilmeyi önemsemektedir. Bu noktada da Thompson’ın (1984) eşitlikçi modeline uygun bir senaryo öngörülüyor. Elbette bu türden tüm hareketlerde olabilecek, içe kapanmak ve bir müze şehre dönüşmek tehlikesi ya da tam tersi kendisini çevreleyen büyük metropoller tarafından yutulmak tehlikesi yavaş şehirler hareketi için de geçerli olabilir (Mayer & Knox, 2006). Bu önüne geçilmesi kolay olmayan ve ancak sonuçları uzun zamanda görülecek bir tehlikedir. Zira tam tersine büyük şehirlerde yaşayan insanların da daha kaliteli bir yaşama öykünmesi, organik tarım, gıda güvenliği, çevre sorunları ve CO2 salınımı ile artan endişeler sebebiyle şimdilik yavaş hareketin kendini genişletmesi daha olası gözükmektedir. Diğer taraftan yavaş şehirler hareketinin bir kurallar bütünü ile temellense bile aslında bir şehir şablonu çizmemesi, her kentin kendine özgü şekilde bu kuralları yorumlayarak

¹ <http://www.cittaslow.org/section/association>

kendi geçmişlerine ve gündelik hayatlarına uygun şehri tasarımlarına izin vermektedir (Mayer & Knox, 2006). Dolayısıyla Yavaş Şehirler de kendi aralarında farklılaşarak küreselleşmenin yıkıcı etkisine daha dayanıklı hale gelebilir

2. TÜRKİYE’NİN İLK YAVAŞ ŞEHİRİ: SEFERİHİSAR

İzmir’in Seferihisar ilçesi, 2011 Mart ayı içerisinde Dünya Citta Slow Birliği’ne üye oldu ve bu gelişme Seferihisarlıların hayatını radikal bir biçimde değiştirdi. Çevre ve altyapı politikalarından, kentsel kaliteyi artıracak teknolojilerin geliştirilmesine, yerli üretimin korunmasından, kirliliğin kontrol edilmesine kadar birçok alanda çalışmalar yürütüldü.

Bilindiği üzere yerel halkın yavaş şehir olabilmek için yerine getirilmesi gereken şartlar konusunda bilinçlendirilmesi, daha önemlisi gereken çalışmaları içselleştirmesi, kabullenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda belediye tarafından yerel halkla sık sık bir araya gelinerek eğitim programları oluşturulmuş ve yapılacaklar tüm hatlarıyla öğretilmeye çalışılmıştır. Üyelik süreci sonlandığında yerel halkın, bölgelerinin aldığı yavaş şehir unvanını büyük bir sahiplenme ile karşılaması, gerekli bilinçlendirme çalışmalarının başarısının bir kanıtı olmuştur².

Hızlı üretim ve tüketim alışkanlıklarının yaşandığı günümüzde, kültürel zenginliklerden, yöresel unsurlardan mahrum kalınmaya başlanmıştır. Yavaş Şehir hareketi olumlu değişimlerin habercisi olma niteliği taşımaktadır. Ancak yavaş kelimesi, kelime anlamı itibariyle yanlış anlaşılmakta ve içerdiği üst anlamı çoğu zaman bastırmaktadır. Hızlı tüketmeyen, yerellilik kavramının her alanda işlendiği ve kültürel izlerin, alışkanlıkların sonraki nesillere aktarılması anlamı düşünülmelidir. Bunu gerçekleştirmek için Yavaş Şehir hareketi yaşam tarzını değiştirmeyi gerektirmektedir.

Yavaş şehir hareketinin bir diğer önemli katma değeri de, bölge içinde yaşayan insanların, yerel üretim alışkanlıklarını bir metaya dönüştürerek refah düzeyini arttırmasıdır. Yerel üretimler ile bölgenin kültürel değerleri olan el işçiliklerinin, zanaat çalışmalarının, geleneksel yemeklerin ve endemik ürünlerin bölge insanı tarafından üretilip satılması, bunların turistik birer unsur haline dönüşmesi, ciddi geri kazanımlar sağlayarak bölgenin kalkınmasına etki edebilecektir. Yavaş şehir hareketinin bir diğer olumlu etkisi de insanları yalnızca tüketen taraf olmaktan çıkartarak üreten toplum yapısına dönüştürmesidir. Bu sayede insanların toplum içindeki konumları da değişmeye başlamaktadır.

Bu bağlamda sosyolojik açıdan büyük bir toplumsal değişim gözlenmektedir.

Yakın gelecekte Seferihisar da planlanan değişim ve gelişmelerden bazıları; ana arterlerin, caddelerin güneş enerjisi ile aydınlatılması ve bu uygulamanın sahil şeridinde taşınması, rüzgâr enerjisini aktif kullanarak kendi enerjisini üreten binalar inşa edilmesi, dönüşüm için çöp ayrıştırma tesisinin kurulması ve uygulamaya geçilmesi olarak sayılabilmektedir³.

3. SAHA ARAŞTIRMASI VE ELDE EDİLEN VERİLER

Bildiriye konu olan proje, 2010-2011 Bahar yarıyılında Kadir Has Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü “Bitirme Projesi” kapsamında Türkiye’nin ilk “Yavaş Şehir”

² ‘Sakin Şehir Üniversite oluyor’ www.cittaslowseferihisar.org

³ http://www.cittaslowseferihisar.org/index.php?option=com_content&view=article&id=79:sakin-sehir-universite-oluyor&catid=3:ozel-haber

unvanlı kenti İzmir, Seferihisar’da “Ulaşım Projesi” üst başlığı verilerek başlamıştır. Bu bağlamda, Yavaş Şehir Seferihisar beldesinde çevre koşulları, topografya, tarihi özellikler, bölge insanların yaşayışı, çevreyi algılayışları ve davranışları, bölge insanının çevre ekonomisine katkıları ve geri kazanımları, sürdürülebilir ekonomik gelişmeler, geleneklerin korunması ve aktarılması konularında tasarlanmaya ihtiyaç duyulan alanların tespit edilmiştir. İlgili alanlara yönelik hayatı kolaylaştıran, destekleyen endüstriyel ürünler, sistemler ve araçlar tasarlanmıştır.

Konu seçimi, Seferihisar’a bölüm öğrenci ve öğretim üyeleri katılımıyla gerçekleştirilen saha araştırma gezisi sonucunda elde edilen veriler ile kesinleştirilmiştir. Yerde yapılan incelemelerde Seferihisar ilçesinin, kent merkezi odağı etrafında yerleşmiş olan sahil yerleşkeleri, bölge köyleri ve antik tarihi kent kalıntılarının bulunduğu alanlardan oluştuğu görülmüştür. Bu yerleşkelerin kent merkezi ile ticari ve turistik anlamda birçok organik bağlarının olduğu dikkati çekmektedir.

Gelişmekte ve değişmekte olan Seferihisar’da Yavaş Şehir ölçütlerinin birçoğu yapılan projeler ile hayata geçirilmektedir. İnceleme ve değerlendirmelerimiz sonucunda bölgedeki temel eksikliğin kent merkezi ve çevre bölgeler arasında ulaşım konusu olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerle yapılan beyin fırtınası sonucunda bölgenin topografyası, iklimi ve konumu itibarıyla kas gücü ve elektrik destekli hareket sağlayan araçlar yapılmasına karar verilmiştir.

İhtiyaçlar doğrultusunda üç ana başlıkta ulaşım projeleri oluşturulması hedeflenmiştir.

- 1- Ticari kullanım amaçlı ulaşım aracı tasarımı,
- 2- Taksi benzeri hizmetler için ulaşım aracı tasarımı,
- 3- Gezi ve turistik amaçlı ulaşım aracı tasarımı.

3.1 Ticari Kullanım Amaçlı Ulaşım Aracı Tasarımı

Seferihisar bölgesinde merkez ve köylerde üretilen birçok yerli ürünün (dokumalar, elişleri, sebzeler, meyveler, zeytin, peynir vb.) bölgede belirli periyotlarda kurulan yerel pazarlarda satılmak üzere getirilmesi söz konusudur. Bu bağlamda muhtelif ürünlerin üretildiği ve depolandığı çevre yerleşkelerden taşınarak pazar alanına getirilmesi sorununa karşı ihtiyaca yönelik ve taşınan ürünleri doğasına uygun çeşitli ulaşım araçları tasarımlarına ulaşmak tasarım kapsamını oluşturmaktadır. Aşağıda 2010 yılı bitirme projesi öğrencilerinden Ayşe Çeşmeci’nin ve İlayda Taşyar’ın projelerinden örnek görelere sunulmuştur.

Şekil 1. Ayşe Çeşmeci 'Slow Nature', 2010

Şekil 2. İlayda Taşyar 'Equal', 2010

3.2 Taksi ve Benzeri Hizmetler İçin Ulaşım Aracı Tasarımı

Seferihisar bölgesinde merkez ve diğer yerleşkeler arasında mesafelerin 2,5 km ile 4,5 km arasında değişmektedir. Bu mesafeler yürüyüş için uzun mesafeler kabul edildiği için bölge içinde ve çevresinde ulaşım hizmeti verecek ulaşım araçları tasarımına ulaşmak tasarım kapsamını oluşturmaktadır. Aşağıda Osman Şahin'in ve Emre Beşinci'nin taksi tasarımları sunulmuştur.

Şekil 3. Osman Şahin 'Bisiklet Taksi', 2010

Şekil 4. Emre Beşinci 'Slow Taxi', 2010

3.3 Gezi ve Turistik Amaçlı Ulaşım Aracı Tasarımı

Seferihisar bölgesi İzmir'e iline bağlı Ege bölgesinin kalbinde yer alan bir kenttir. Bölge, kent merkezi, çevre yerleşkeleri, uzun sahil hattı ve Teos antik kenti ile turistik yapıya sahip bir yer olma özelliği taşımaktadır. Seferihisar'da mevcutta birçok yürüyüş ve gezi alanı bulunmaktadır. Bu bağlamda bölgenin turistik potansiyelini arttıracak ve kısa - yarı uzun mesafeler kat edebilecek gezi ve turistik amaçlı ulaşım aracı tasarımına ulaşmak tasarım kapsamını oluşturmaktadır.

Şekil 5. Mustafa Gönenç 'Sinegel', 2010

Şekil 6. Arda Dalay 'Olive', 2010

4. ENDÜSTRİ ÜRÜNLERİ TASARIMI VE YAVAŞ ŞEHİRLER HAREKETİ

Şüphesiz ki Yavaş Şehirler hareketi tüm kenti ve yaşayanlarını daha sürdürülebilir bir kalkınmada konumlandırarak sihirli bir değnek değildir. Yine de bir sertifikasyon

sürecinin olması, bu şehirlerin marka değerinin yükselmesinin yarattığı heyecan ile hem yerel yöneticilerin hem de halkın bu ideale sıkı sıkıya sarılması ihtimali kuvvetlenebilmektedir. Seferihisar’da yapılan proje çalışmasında bu etki çok net olarak görülmüştür. Halkın harekete desteği, değişimlerde ve karar verme sürecinde rol alma isteğindeki artış belediye çalışanları tarafından verilen bilgiler ve saha araştırmasında yapılan görüşmelerde kendisini hissettirmiştir. Tüm bu olumlu irade turizmden şehir bölge planlamaya kadar çeşitli alanlarda yapılacak geliştirmelerin de etkisiyle yerel halkın hayatında yer edinecektir. Bu disiplinlerde farklı üniversitelerde yürütülen projeler bu savı desteklemektedir. Aşağıda bu gibi üniversite-yerel yönetim işbirliği ile gerçekleştirilen çalışmalara örnekler verilmiştir:

- İzmir Ekonomi Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü 2009 yılında “Çocuk Dostu Kent” olan Seferihisar için özgün iletişim projeleri geliştirdiler⁴.
- İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü öğrencileri 2010 yılında Sakin Kent Seferihisar için tasarım projeleri gerçekleştirdi⁵.
- İzmir Ekonomi Üniversitesi İletişim ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri Seferihisar Belediyesi tarafından 10-12 Ağustos 2011’de düzenlenen üç günlük kamp ile ilçenin tanıtımı için projeler tasarladılar⁶.
- İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü 2.sınıf öğrencileri, 2011-2012 eğitim öğretim yılı içerisinde "Sakin Şehir" Seferihisar’ın turizmdeki can damarı Sığacık Mahallesi ile ilgili kentsel dönüşüm projeleri hazırladı⁷.

Değişen kent, turizm anlayışı ve yaşam tarzı elbette insanların gündelik hayatta kullandığı objeleri, materyal dünyayı da etkileyecektir. Yeni yaşam pratikleriyle, isteklerimizi metropolden farklı şekillerde yerine getirmeye başladığımızda bu duruma uygun ürünlere ve hizmetlere olan ihtiyaç artacaktır. Mesela daha taze daha sağlıklı gıdalara olan ihtiyaç, yeni tarım aletlerine, ürün toplama saklama ve işleme araçlarına ve hizmetlerine ihtiyacı doğuracaktır.

Yapılan saha araştırmasında yerel halk ile yapılan görüşmeler sonucunda; merkez ve çevre yerleşim alanları arasında ulaşım, bölgeye has yerel gıda ürünlerinin pazar alanlarına taşınması ve tarihi yerlerin turistik etkinliklerinin artırılması konuları öne çıkmıştır. Bu bağlamda proje konusu olarak üç ana başlık belirlenmiştir.

Örneğin halkın ürünlerini satarken ve alışveriş yaparken kullanabilecekleri ve kullanmayı hızla öğrenebilecekleri bir ulaşım aracına ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir. Bu ihtiyaç iki tekerlekli şehir bisikletleri ile hem yük taşıma kapasitesinin düşüklüğünden dolayı hem de denge sorunlarından dolayı karşılanamamaktadır. Bu noktada Mustafa Gönenç’in şekil 5 ve Arda Dalay’ın şekil 6’da sunulan projeleri, hem üç tekerlekli dengeli bir strükture sahip olmaları hem de geniş taşıma hazneleri ile Seferihisar halkının günlük hayatına daha uygun olduğu gözükmektedir. Bu türden araçların kullanıma girmesi, halkın fosil yakıt kullanımını

azaltmasına, yavaş şehirlerin hem gürültü hem de hava kirliliği konusundaki kıstaslarına uygun bir ulaşımın sağlanmasına katkıda bulunacaktır.

⁴ PRA Voice ‘Geleceğin iletişimcileri Seferihisar Çocukları için buluştu’
<http://iletisim.ieu.edu.tr/pravoice/?author=2>

⁵ ‘Seferihisar, Tasarımlarıyla Da “Cittaslow” A Yakışacak’
http://www.ieu.edu.tr/haber.php?haber_id=1230&lang=en

⁶ ‘İzmir Ekonomi Üniversitesi Öğrencileri Seferihisar’da Projeye Katılacak’

<http://www.haberler.com/izmir-ekonomi-universitesi-ogrencileri-seferihisar-2912480-haberi/>

⁷ ‘Öğrenciler Sığacık’ı Yeniden Tasarladı’ <http://www.haberler.com/ogrenciler-sigacik-i-yeniden-tasarladi-3262319-haberi/>

Yerel pazarlar ve satış alanları gözlemlendiğinde insanların başka amaçlar için tasarlanmış, çamaşır kurutma askısı gibi ürünleri teşhir standı olarak kullandığı, boş bir ağaç kasanın ya da plastik varillerin tezgah olarak kullanıldığı durumlarla karşılaşmıştır. Görüşmelerden ele edilen bazı veriler halkın ürünlerini ve teşhir birimlerini beraber taşımada zorlandıklarını ve bu sebeple zaman ve enerji kaybettiklerini ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda Ayşe Çeşmeci'nin şekil 1 ve İlayda Taşyar'ın şekil 2'de görülen projeleri hem yerel ürünlerin taşınması hem de teşhiri için çözümler sunmaktadır. Bu sayede ürünlerin doğasına uygun taşıma, saklama ve sunma işlevine sahip çözümler ile yerel üretimin katma değeri artırılabilir.

Bunlarla birlikte, Seferihisar bölgesinde yerleşim birimleri arasında hali hazırda dolmuş hattı kullanıldığı gözlemlenmiştir. Merkez ve çevre yerleşimler arasındaki mesafenin kısıllığı ve yürüyüşe alternatif bir ulaşım aracına ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. Bundan dolayı daha çevreci bir çözüm önermesi sebebiyle kas gücü ve elektrik motoru destekli, iki-üç kişilik bisiklet taksi vb. projeler bölge için daha uygun toplu taşıma imkânları sunmaktadır. Osman Şahin'in şekil 4 ve Emre Beşinci'nin şekil 5'te görülen projeleri, sadece bu tür bir aracı değil bu aracın dâhil olabileceği sistemi de içermesi sebebiyle bölge halkına ekonomik bir katma değer olarak da görülebilir.

Endüstri ürünleri tasarımı bölümü bu bağlamda, sürdürülebilir kalkınma konusunda ümit vadeden bir deneyim olarak yavaş şehirler, yavaş ya da sakin yaşam hareketinin, tüm adımlarında doğabilecek bu yeni ürün ve hizmetlerin tasarlanması noktasında katkıda bulunabilecektir. Yavaş Şehirler de saha araştırması yapılarak, yerel yönetim ve halk ile görüşmeler düzenlenerek temel sorun alanlarının ve ihtiyaçlarının belirlendiği, kültürel değerler ile üretimler göz önüne alınarak yürütülen tasarım projeleri alana özgü olmalıdır. Bu türden projeler zaman zaman başka yavaş şehirlerle kullanım alanı bağlamında ortaklık içerse de aslında çoğu zaman bu ortaklıktan söz edilemez.

5. KAYNAKLAR

Gülümser, A. A. (2009). *Rural areas as promising hot spots : sustainable rural development scenarios*. Istanbul Technical University.

Mayer, H., & Knox, P. L. (2006). Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World. *Journal of Urban Affairs*, 28(4), 321-334. Virginia Tech. doi:10.1111/j.1467-9906.2006.00298.x

Redclift, M. (2005). Sustainable Development (1987–2005): an Oxymoron Comes of Age. *Sustainable Development*, 13(4), 212–227.

Tanuro, D. (2011). *Yeşil Kapitalizm İmkansızdır* (p. 208). Habitus Kitap.

Thompson, M. (1984). Among the Energy Tribes: A cultural framework for the analysis and design of energy policy. *Policy Sciences*, 17(3), 321-339. Springer Netherlands. doi:10.1007/BF00138710